

Nye Forskningsentre for miljøvennlig energi (FME - Samfunn)

Formål

Formålet med utlysningen er å etablere inntil tre nye Forskningsentre for miljøvennlig energi – FME Samfunn. Sentrene skal levere forskningsbasert kunnskap som er nødvendig for å løse utfordringer for energiomstillingen i samfunnet.

Om utlysningen

Vi lyser ut midler til nye FME Samfunn med sikte på oppstart av inntil tre nye sentre fra høsten 2027. Det lyses ut 240 mill. kroner og hvert senter kan søke om 80-130 mill kroner.

Sentrene skal erstatte de to FME Samfunn som ble etablert i 2019 og avsluttes i 2027.

Hvilke mål skal senteret fylle?

Det overordnede målet til sentrene er å bidra til vi når Norges energipolitiske mål og støtter opp under forpliktelser innen klima og natur. Sentrene skal utvikle forskningsbasert kunnskap og løsninger for energiomstillingen som basis for strategiske beslutninger i forvaltning, næringslivet og andre samfunnsaktører.

Sentrene må være innenfor Porteføljeplan for [energi og transport, delportefølje energi og lavutslipp](#).

FME Samfunn skal:

- Utvikle forskningsbasert kunnskap og løsninger som er nødvendig for å løse utfordringer for energiomstillingen i samfunnet.
- Virke strukturerende på norsk energiforskning på dette området.
- Fremme utvikling av forskningsmiljøer som ligger i den internasjonale forskningsfronten og som inngår i sterke internasjonale nettverk.
- Utvikle kunnskap som er relevant for sentrale brukergrupper i næringsliv og offentlig sektor og sikre at brukere er godt integrert i alle deler av senterets virksomhet.
- Være synlige, kunnskapsbaserte og troverdige aktører innenfor energiomstilling av samfunnet, og sikre at forskningsresultatene formidles til fagmiljøer og allmennheten.
- Bidra til undervisning og forskerutdanning innenfor områder relevant for energiomstillingen.

Aktuelle temaområder for denne utlysningen

Tematiske prioriteringer

FME Samfunn skal levere kunnskap som er nødvendig for å løse utfordringer for energiomstillingen i samfunnet. Forskingen skal gi grunnlag for utforming av politikk, strategier og tjenester.

Aktiviteten i sentrene skal ha en bred og tverrfaglig tilnærming, se framover og bidra til helhetlig kunnskap og løsninger slik at vi kan oppnå:

- en demokratisk og rettferdig energiomstilling
- riktig og effektiv energibruk
- robust energiforsyning
- utvikling av energimarkeder, internasjonale avtaler og samarbeid
- miljø-, klima- og naturmessig bærekraft

Dette fordrer tematisk tverrgående innfallsvinkler og bidrag fra et bredt spekter av disipliner. Faglig kan det dreie seg om samfunnsmessige, økonomiske, miljø- og naturvitenskapelige, juridiske og politiske problemstillinger samt humaniorafag om menneskelige problemstillinger. Det er viktig at kjønnsperspektiver inkluderes i forskningen på de områdene der det er relevant.

Resultatene skal være relevante for enn rekke forvaltningsområder (herunder energi, klima, natur, samferdsel), næringsliv og samfunnsaktører for øvrig.

De nye sentrenes levetid vil være fra 2027 til 2035. Sentrene man ta inn over seg både kortsiktige løsninger for å nå norske klimamål i 2030(5) og se framover mot 2050 målene.

Det må beskrives i søknaden hvilke mekanismer senteret vil ha for å kunne respondere på endringer og møte nye utfordringer som oppstår i løpet av senterets levetid.

Strategiske prioriteringer

Samarbeid

Sentrene må sikre at det blir lagt til rette for et tett samarbeid mellom forskningsinstitusjoner, offentlig og privat sektor samt andre samfunnsaktører. Sentrene må organiseres på en måte som ivaretar muligheter for medbestemmelse fra de ulike partnerne og som sørger for tverrfaglig og god interaksjon mellom forskningsmiljøene.

Det må gå tydelig fram hva som forventes av bidrag – også utover det finansielle – fra brukerpartnerne side. Det er viktig at offentlig, privat sektor og andre samfunnsaktører

involveres tidlig i arbeidet med søknaden, slik at de kan være med å forme senteret fra starten.

Internasjonalt forskningssamarbeid er sentralt innenfor energi- og klimaområdet. Sentrene må sette av tilstrekkelig midler til å ivareta internasjonalt samarbeid, eksempelvis til internasjonalt prosjektsamarbeid og mobilitet. Det kan også bli aktuelt å be sentrene om å representere Norge og Norges forskningsråd på internasjonale samarbeidsarenaer. Mål for det internasjonale samarbeidet må beskrives i søknaden.

Organisering

For å sikre en merverdi av at forskningen er organisert i et senter, må det settes av tilstrekkelig ressurser til administrasjon og senterbyggende fellesaktiviteter.

Senteret må organiseres slik at det legges til rette for et godt samspill mellom ulike faglige og tematiske deler av senteret samt de forskjellige forskningspartnerne. Det er også viktig å legge opp til senterbyggende aktiviteter og aktiviteter som sikrer en god involvering av brukerpartnere. Sentrene må også legge til rette for et at stipendiatene er godt integrert i senteret.

Det må komme tydelig fram hvordan man vil ivareta mulighetene for å gjøre endringer i senteret underveis i senterperioden, blant annet som følge av nye eller endrete utfordringer på energiområdet.

Kunnskap, kompetanse og kommunikasjon

Sentrene har en viktig rolle å spille når det gjelder formidling av kunnskap til fagmiljøer og allmennheten. Det er viktig at alle partnere i senteret anerkjenner forskningens uavhengighet og senterets rolle i å delta aktivt i samfunnsdebatten.

Det forventes at senteret bringer kunnskapen som tas fram ut i samfunnet. Dette er særlig viktig for de samfunnsrettede sentrene. Senteret må ha planer og mål for kommunikasjon og formidling. Dette inkluderer ambisjoner og planer for arbeidet med formidling av resultater både til fagmiljøer og til samfunnet for øvrig. Det er ønskelig at sentrene deltar med kunnskap inn i den offentlige debatten.

Vi forutsetter at sentrene følger [Forskningsrådets policy for åpen forskning](#) og at forskningen er uavhengig.

En viktig oppgave for FME-ene er å styrke rekruttering til forskning, næringsliv og offentlig sektor innenfor miljøvennlig energi. Dette omfatter både doktorgradsutdanning, post doc og masterutdanning.

Likestillingshensyn må generelt integreres i arbeidet med å planlegge og utarbeide nye søknader og skal legges inn i sentrenes rekrutteringsplaner.